

TikTok: Từ cái tên tới thuật toán đều thể hiện bản chất bất hảo?

[Thuần Dương](#)

Thuật toán lợi hại bởi bất chấp đúng sai, cái tên nghe sành điệu nhưng lại nói lên sự nguy hiểm đối với người dùng...

Sau khi chính quyền Trump ra lệnh cho Bytedance dỡ bỏ các hoạt động của ứng dụng TikTok tại Mỹ vào giữa tháng 9 hoặc hoàn toàn rời khỏi thị trường Mỹ, Bắc Kinh đã có **động thái** vào thứ Sáu (4/9), khi bổ sung “công nghệ khuyến nghị nội dung” vào danh sách hạn chế xuất khẩu của mình. Nghĩa là thuật toán khiến một bài đăng trên TikTok được lan tỏa ra sao sẽ không được bán cho Mỹ nếu chính quyền Trung Quốc không cho phép. Thuật toán này thật sự lợi hại hay ẩn chứa âm mưu bất hảo?

Theo chính công ty, TikTok đã trở nên phổ biến ở Mỹ trong vài năm qua, từ 11 triệu người dùng vào đầu năm 2018, gần đây con số đã lên tới 100 triệu. Các nhà phân tích trong ngành cho rằng một phần sự phát triển của ứng dụng là do một thuật toán cốt lõi mạnh mẽ được xây dựng để nhanh chóng đề xuất các loại nội dung khác nhau cho người dùng tùy theo sở thích của họ.

Ứng dụng này đưa cho người dùng những video mới, đo lường cách họ tương tác với video, sau đó cung cấp dữ liệu đó ngược trở lại thuật toán. Điều này cho phép hệ thống cung cấp các video mà mỗi người dùng đều có thể thấy hấp dẫn. Ông Eugene Wei, người từng làm việc tại Oculus của Facebook và Amazon cho biết: “Khi bạn soi TikTok, TikTok sẽ soi lại bạn”, theo [WSJ](#).

Thuật toán không phân biệt đúng sai

Có thể nói thuật toán của TikTok là vũ khí tối thượng khiến ứng dụng này phát triển nhanh chóng như vậy. Thuật toán này thu thập phân tích “sở thích” của bạn qua lịch sử tương tác, rồi quay trở lại cung cấp “thị trường” cho sở thích của bạn được thỏa mãn, không những thế ở một phương diện nào đó, nó đã giúp phóng đại và nuôi dưỡng cả những dự vọng của người dùng.

Bytedance, công ty mẹ của TikTok đã nhấn mạnh rằng “các thuật toán không có giá trị quan”. Vậy phải chăng đó là một lời thú nhận, rằng thuật toán không có phân biệt tốt xấu, đúng sai. Không phân biệt đúng sai chẳng phải là không coi trọng đạo đức?

Theo dõi các nội dung phổ biến được ưa chuộng trên TikTok, bạn có thể nhận ra nhiều xu hướng nóng hổi lại có nội dung phản truyền thống. Những hình thức diễn xuất có sắp đặt, giả tạo, những màn khoe thân, khiêu dâm, đẩy mạnh yếu tố hình thức, coi trọng tiền bạc, danh tiếng... Một “hot trend” (xu hướng thịnh hành) đang được nhiều người ưa thích là các màn chơi khăm của các cặp vợ chồng, anh chị em hay cả con cái và bố mẹ. Trong đó mọi người ngang hàng phải lừa, không cần tôn ti trật tự, không cần lễ giáo khiêm cung, chỉ cần lừa bịp, đánh bầy người khác càng “khăm”, càng vui. Thậm chí con trai đánh bôm bóp vào đầu bố cũng là vui, bố cướp đồ ăn của con khiến bé khóc lóc la lối rồi hôm sau con nghĩ kế “chơi” lại bố lại càng vui...

Chỉ cần có những “cú twist” (lật ngược tình thế) càng bất ngờ, càng hả hê thì càng tốt. Nó đẩy mạnh tâm lý tranh đấu, thích trội hơn người, thích đè người dìm người xuống đáy bùn, bỏ qua lòng vị tha vốn được đề cao trong văn hóa truyền thống, “tiên tha hậu ngã” (nghĩ tới người trước khi nghĩ tới mình), sự bao dung rộng lượng, tấm lòng trung dung hòa ái tốt đẹp của người xưa.

Ngay cả những cốt truyện video có vẻ nhân văn, người nghèo khổ yếm thế cuối cùng khiến kẻ kèn kiệu phải cúi đầu, nhưng vẫn là mang cách thức chinh người, phán xét, trừng phạt. Cuối cùng cũng là để tìm kiếm sự hả hê, tâm lý bề trên, dùng quyền lực, nhan sắc và tiền tài để trị người.

Những video “biến hình” của các “soái ca”, “soái tỷ” đề cao nhan sắc, tính dục. Đời sống thượng lưu, an dật, hưởng thụ trở thành kim chỉ nam cho mục đích sống của các bạn trẻ. Những màn nhận nhầm người yêu, tán tỉnh thiếu lễ tiết, số sàng... tất cả đều có thể trở thành xu thế.